

19.10.2017

H00087/17

Viite: Eduskunnan lakivaliokunnan lausuntopyyntö

Asia: HE 103/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain ja ajokorttilain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Lausunto

Turun hallinto-oikeus antaa lausunnon vain siltä osin kuin esityksellä on vaikutusta hallinto-oikeuden toimintaan.

Esityksen tarkoituksena on laajentaa sakkomenettelyn käyttöalaa siirtämällä toimivalta ajokieltoseuraamusten määräämiseen kaikilta osin poliisille. Ajokielto määrättäisiin syyksi lukevan ratkaisun pohjalta hallinnollisessa menettelyssä eli poliisin päätöksellä. Muutoksenhaku ajokieltopäätöksiin tapahtuisi vaatimalla oikaisua ja valittamalla sen jälkeen hallinto-oikeuteen.

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa tuomioistuinten keskittyminen ydintehtäviin. Tämä tavoite on kannatettava. Esityksen mukainen ajokieltojen keskittäminen poliisille mahdollistaa sakkomenettelyn käytön laajentamisen mm. rattijuopumusrikoksiin ja siten vapauttaa yleisten tuomioistuinten resursseja vaativampien asioiden käsittelyyn. Hallinto-oikeuksien kannalta tilanne on päinvastainen, sillä ajokieltoasiat eivät kuulu hallinto-oikeuden ydintehtäviin. Kun kuitenkin esityksen mukaisessa menettelyssä riidatonta rikosasiaa ei enää tarvitse käsitellä tuomioistuimessa ja kun hallinto-oikeuspuolella on käytettävissä tuomioistuinkäsittelyä edeltävä oikaisuvaatimusmenettely sekä tehokas pääsääntöisesti kirjallinen oikeudenkäyntimenettely, tuomioistuinlaitoksen kokonaisresursseja säästyy. Tämä huomioon ottaen Turun hallinto-oikeus kannattaa esitystä sillä edellytyksellä, että hallinto-oikeuksien tehtävien lisääntyminen otetaan huomioon resursoinnissa.

Uudistus merkitsee siis yleisten tuomioistuinten tehtävien vähentymistä ja hallinto-oikeuksien tehtävien lisääntymistä. Esityksessä on arvioitu, että käräjäoikeuksien ja syyttäjälaitoksen kustannukset alenevat lähes 3 miljoonaa euroa vuodessa. Toisaalta esityksessä on arvioitu, että uudistuksella ei olisi taloudellista vaikutusta hallinto-oikeuksien toimintaan. Tähän on päädytty mm. arvioimalla, että uusissa ajokieltoasioissa poliisille tehtäisiin oikaisuvaatimuksia samassa suhteessa kuin käräjäoikeuksien ratkaisemista liikenne rikosasioista valitetaan hovioikeuteen (5%) ja että valitusaste hylätyistä oikaisuvaatimuksista olisi 10%:n luokkaa. Kynnys tehdä poliisille oikaisuvaatimus ajokiellosta on kuitenkin huomattavasti matalampi kuin

Osoite

Sairashuoneenkatu 2-4 / Lasaretskatan 2-4
PL 32 / PB 32
20101 TURKU / ÅBO

Puhelinvaihe

029 56 42400

Faksi

029 56 42414

Sähköposti

turku.hao@oikeus.fi

kynnys valittaa käräjäoikeuden päätöksestä hovioikeuteen. Esityksessä tarkoitettut ajokiellot ovat myös melko pitkiä, mikä nostaa oikaisuvaatimus- ja valitusherkkyyttä. Vaikka oikaisuvaatimusmenettelyn käyttöön ottaminen hallinto-oikeuksille nykyisin kuuluvissa ajokieltoasioissa vähentää niiden määrää, on selvää, että ajokieltoasioiden kokonaismäärä nousee. Lisäksi on otettava huomioon, että ajokieltoasiat edellyttävät käytännössä useimmiten kiireellistä käsittelyä.

Esityksessä on korostettu toimivien tietojärjestelmien merkitystä sakkomenettelyssä ja ajokieltoa määrättäessä: samojen tietojen tulee olla käytettävissä ajantasaisesti kummassakin menettelyssä. Myös yhteyksien asiakkaisiin on toimittava moitteettomasti, jotta poliisi saa varmuudella tietoonsa esimerkiksi ajokiellon pituuteen vaikuttavat seikat. Turun hallinto-oikeus korostaa lisäksi sitä, että kaikkien ajokieltopäätöksen perusteena olleiden tietojen tulee olla myös hallinto-oikeuden käytettävissä valitusta ratkaistaessa. Vaikka hallinto-oikeusprosessissa noudatetaan virallisperiaatetta, hallinto-oikeus ei voi kyseessä olevien ajokieltojen rangaistuksenluonteisuus huomioon ottaen vapaasti itse hankkia selvitystä tietojärjestelmistä, koska selvitys voi olla epäedullista valittajalle. Poliisin päätösten pitää siis olla hyvin perusteltuja ja poliisin tulee toimittaa hallinto-oikeudelle kaikki poliisin käytettävissä ollut selvitys. Jos nämä edellytykset eivät täyty, prosessi pitkittyy ja joudutaan mahdollisesti ennen lopullista päätöstä kieltämään poliisin päätöksen täytäntöönpano, mikä aiheuttaisi lisätyötä.

Ritva Isomoisio
ylituomari